

LEGE 221/2010	<i>Modificat(a)</i>
Emitent: Parlament Domenii: Conventii consulare	M.O. 792/2010
Lege pentru ratificarea Conventiei privind drepturile persoanelor cu dizabilitati, adoptata la New York de Adunarea Generala a Organizatiei Natiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisa spre semnare la 30 martie 2007 si semnata de Romania la 26 septembrie 2007	

M.Of.Nr. 792 din 26 noiembrie 2010

LEGE NR. 221

pentru ratificarea Conventiei privind drepturile persoanelor cu dizabilitati, adoptata la New York de Adunarea Generala a Organizatiei Natiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisa spre semnare la 30 martie 2007 si semnata de Romania la 26 septembrie 2007

Parlamentul Romaniei adopta prezenta lege.

Art.1. - Se ratifica Conventia privind drepturile persoanelor cu dizabilitati, numita in continuare Conventie, adoptata la New York de Adunarea Generala a Organizatiei Natiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisa spre semnare la 30 martie 2007 si semnata de Romania la 26 septembrie 2007, intrata in vigoare la data de 3 mai 2008.

Art.2. - In temeiul art. 33 din Conventie, se desemneaza Autoritatea Nationala pentru Persoanele cu Handicap in calitate de autoritate centrala de coordonare privind implementarea Conventiei.

Aceasta lege a fost adoptata de Parlamentul Romaniei, cu respectarea prevederilor [art. 75](#) si ale [art. 76](#) alin. (2) din Constitutia Romaniei, republicata.

PRESEDINTELE CAMEREI DEPUTATILOR
ROBERTA ALMA ANASTASE

PRESEDINTELE SENATULUI
MIRCEA-DAN GEOANA

Bucuresti, 11 noiembrie 2010.
Nr. 221.

CONVENTIE
privind drepturile persoanelor cu dizabilitati

PREAMBUL

Statele parti la prezenta conventie,
a) reamintind principiile proclamate in Carta Natiunilor Unite care recunosc demnitatea intrinseca, valoarea si drepturile egale si inalienabile ale omului ca fundament al libertatii, dreptatii si pacii in lume,
b) recunoscand faptul ca in Declaratia Universala a Drepturilor Omului, precum si in

convențiile internaționale privind drepturile omului, Națiunile Unite au proclamat și au consimțit ca orice persoană este îndreptățită să beneficieze de toate drepturile și libertățile prevăzute de acestea, fără niciun fel de diferențiere,

c) reafirmând universalitatea, indivizibilitatea, interdependentă și interrelacionarea tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și necesitatea ca persoanelor cu dizabilități să li se garanteze dreptul de a beneficia pe deplin de acestea, fără discriminare,

d) reamintind Convenția internațională privind drepturile economice, sociale și culturale, Convenția internațională privind drepturile civile și politice, Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, Convenția împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, Convenția privind drepturile copilului și Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora,

e) recunoscând faptul că dizabilitatea este un concept în evoluție și că acesta rezultă din interacțiunea dintre persoanele cu deficiențe și barierele de atitudine și de mediu care împiedică participarea lor deplină și efectivă în societate în condiții de egalitate cu ceilalți,

f) recunoscând importanța principiilor și orientărilor politice cuprinse în Programul mondial de acțiune privind persoanele cu dizabilități și în Regulile standard privind egalizarea șanselor pentru persoanele cu dizabilități în influențarea promovării, formulării și evaluării politicilor, planurilor, programelor și acțiunilor la nivel național, regional și internațional, în vederea continuării egalizării șanselor pentru persoanele cu dizabilități,

g) subliniind importanța problematicii dizabilității ca parte integrantă a strategiilor relevante ale dezvoltării durabile,

h) recunoscând, de asemenea, faptul că discriminarea oricărei persoane pe criterii de dizabilitate este o încălcare a demnității și valorii inerente a omului,

i) recunoscând, pe de altă parte, diversitatea persoanelor cu dizabilități,

j) recunoscând necesitatea de a promova și proteja drepturile omului pentru toate persoanele cu dizabilități, inclusiv pentru cele care au nevoie de mai mult sprijin,

k) preocupate de faptul că, în ciuda acestor instrumente și responsabilități diverse, persoanele cu dizabilități continuă să se confrunte cu bariere în participarea lor ca membri egali ai societății, precum și cu încălcări ale drepturilor omului, peste tot în lume,

l) recunoscând importanța cooperării internaționale pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale persoanelor cu dizabilități în fiecare țară, în special în țările în curs de dezvoltare,

m) recunoscând contribuțiile valoroase - existente și de perspectivă - aduse de persoanele cu dizabilități la bunăstarea generală și la diversitatea comunităților din care fac parte, precum și faptul că promovarea exercitării depline a drepturilor omului și a libertăților fundamentale de către persoanele cu dizabilități și deplină participare a lor vor avea ca rezultat întărirea sentimentului de apartenență și dezvoltarea semnificativă a societății în plan uman, social și economic, precum și eradicarea sărăciei,

n) recunoscând importanța, pentru persoanele cu dizabilități, a autonomiei personale și a independentei, inclusiv a libertății de decizie,

o) având în vedere faptul că persoanele cu dizabilități trebuie să aibă posibilitatea să se implice activ în procesele de luare a deciziilor, în elaborarea de politici și programe, inclusiv a celor care le privesc în mod direct,

p) preocupate de condițiile dificile cu care se confruntă persoanele cu dizabilități, supuse unor forme multiple sau agravate de discriminare pe criterii de rasă, culoare, sex, limbă, religie ori opinii politice sau de alt fel, de origine națională, etnică, indigenă ori socială, proprietate, naștere, vârstă sau alt statut,

q) recunoscând faptul că femeile și fetele cu dizabilități sunt expuse adesea unui risc mai mare, atât în familie, cât și în afara acesteia, la violență, vătămare sau abuz, neglijare ori lipsă

ingrijirilor, maltratare sau exploatare,

r) recunoscand faptul ca minorii cu dizabilitati ar trebui sa se bucure pe deplin de toate drepturile si libertatile fundamentale ale omului, in conditii de egalitate cu ceilalti copii, si reamintind obligatiile pe care, in acest scop, si le-au asumat statele parti la Conventia privind drepturile copilului,

s) subliniind necesitatea de a integra principiul egalitatii sexelor in toate eforturile de promovare a deplinei exercitari a drepturilor si libertatilor fundamentale ale omului de catre persoanele cu dizabilitati,

t) accentuand faptul ca majoritatea persoanelor cu dizabilitati traiesc in saracie si, in acest sens, recunoscand necesitatea esentiala de a-si indrepta atentia asupra impactului negativ al saraciei asupra persoanelor cu dizabilitati,

u) constiente ca o protectie reala a persoanelor cu dizabilitati presupune conditii de pace si securitate bazate pe o deplina adeziune la scopurile si principiile Cartei Natiunilor Unite si pe respectarea instrumentelor in domeniul drepturilor omului aplicabile, in special, in caz de conflict armat si ocupatie straina,

v) recunoscand importanta accesibilitatii la mediul fizic, social, economic si cultural, la sanatate si educatie si la informare si comunicare, pentru a da posibilitatea persoanelor cu dizabilitati sa se bucure pe deplin de toate drepturile si libertatile fundamentale ale omului,

w) realizand faptul ca individul, avand indatoriri fata de alti indivizi si fata de comunitatea careia ii apartine, are responsabilitatea de a lupta pentru promovarea si respectarea drepturilor recunoscute in Declaratia Universala a Drepturilor Omului,

x) convinse ca familia este celula de baza si fundamentala a societatii si ca are dreptul sa fie protejata de societate si de stat si ca persoanele cu dizabilitati si membrii familiilor lor ar trebui sa primeasca protectia si asistenta necesare pentru a da posibilitatea familiilor sa contribuie la exercitarea deplina si egala a drepturilor persoanelor cu dizabilitati,

y) convinse de faptul ca o conventie internationala comprehensiva si integranta care sa promoveze si sa protejeze drepturile si demnitatea persoanelor cu dizabilitati va aduce o contributie semnificativa la redresarea dezavantajului social profund al persoanelor cu dizabilitati si va promova participarea acestora in domeniul civil, politic, economic, social si cultural cu sanse egale, atat in tarile in curs de dezvoltare, cat si in cele dezvoltate, au hotarat urmatoarele:

Articolul 1

Scop

Scopul prezentei conventii este de a promova, proteja si asigura exercitarea deplina si in conditii de egalitate a tuturor drepturilor si libertatilor fundamentale ale omului de catre toate persoanele cu dizabilitati si de a promova respectul pentru demnitatea lor intrinseca.

Persoanele cu dizabilitati includ acele persoane care au deficiente fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durata, deficiente care, in interactiune cu diverse bariere, pot ingradi participarea deplina si efectiva a persoanelor in societate, in conditii de egalitate cu ceilalti.

Articolul 2

Definitii

In sensul prezentei conventii:

Comunicare include limbaje, afisare de text, Braille, comunicare tactila, imprimare cu corp

mare de litera, mijloace multimedia accesibile, precum si modalitati de exprimare in scris, audio, in limbaj simplu, prin cititor uman si moduri augmentative si alternative, mijloace si formate de comunicare, inclusiv informatie accesibila si tehnologie de comunicare;

Limbaj include limbajele vorbite si ale semnelor si alte forme de limbaje nonverbale;

Discriminare pe criterii de dizabilitate inseamna orice diferentiere, excludere sau restrictie pe criterii de dizabilitate, care are ca scop ori efect diminuarea sau prejudicierea recunoasterii, beneficiului ori exercitarii, in conditii de egalitate cu ceilalti, a tuturor drepturilor si libertatilor fundamentale ale omului in domeniul politic, economic, social, cultural, civil sau in orice alt domeniu. Termenul include toate formele de discriminare, inclusiv refuzul de a asigura o adaptare rezonabila;

Adaptare rezonabila inseamna modificarile si ajustarile necesare si adecvate, care nu impun un efort disproportionat sau nejustificat atunci cand este necesar intr-un caz particular, pentru a permite persoanelor cu dizabilitati sa se bucure ori sa isi exercite, in conditii de egalitate cu ceilalti, toate drepturile si libertatile fundamentale ale omului;

Design universal inseamna proiectarea produselor, mediului, programelor si serviciilor, astfel incat sa poata fi utilizate de catre toate persoanele, pe cat este posibil, fara sa fie nevoie de o adaptare sau de o proiectare specializate. Design universal nu va exclude dispozitivele de asistare pentru anumite grupuri de persoane cu dizabilitati, atunci cand este necesar.

Articolul 3

Principii generale

Principiile prezentei conventii sunt:

- a) respectarea demnitatii inalienabile, a autonomiei individuale, inclusiv a libertatii de a face propriile alegeri si a independentei persoanelor;
- b) nediscriminarea;
- c) participarea si integrarea deplina si efectiva in societate;
- d) respectul pentru diversitate si acceptarea persoanelor cu dizabilitati ca parte a diversitatii umane si a umanitatii;
- e) egalitatea de sanse;
- f) accesibilitatea;
- g) egalitatea intre barbati si femei;
- h) respectul pentru capacitatea de evolutie ale copiilor cu dizabilitati si respectul pentru dreptul copiilor cu dizabilitati de a-si pastra propria identitate.

Articolul 4

Obligatii generale

1. Statele parti se angajeaza sa asigure si sa promoveze exercitarea deplina a tuturor drepturilor si libertatilor fundamentale ale omului pentru toate persoanele cu dizabilitati, fara niciun fel de discriminare pe criterii de dizabilitate. In acest scop, statele parti se angajeaza:

- a) sa adopte toate masurile adecvate legislative, administrative si de alta natura pentru implementarea drepturilor recunoscute prin prezenta conventie;
- b) sa ia toate masurile corespunzatoare, inclusiv cele legislative, pentru a modifica sau abroga legile, reglementarile, cutumele si practicile existente care constituie discriminare a persoanelor cu dizabilitati;

c) sa ia in considerare protectia si promovarea drepturilor omului pentru persoanele cu dizabilitati in toate politicile si programele;

d) sa se abtina de la a se angaja in orice act sau practica ce contravine prezentei conventii si sa se asigure ca autoritatile si institutiile publice actioneaza in conformitate cu prezenta conventie;

e) sa ia toate masurile corespunzatoare pentru a elimina discriminarea pe criterii de dizabilitate de catre orice persoana, organizatie sau intreprindere privata;

f) sa initieze sau sa promoveze cercetarea si dezvoltarea bunurilor, serviciilor, echipamentelor si facilitatilor concepute pe baza designului universal, asa cum este definit acesta in art. 2, care ar presupune o adaptare minima si la cel mai scazut cost, pentru a raspunde nevoilor specifice ale persoanelor cu dizabilitati, sa promoveze existenta si sa incurajeze utilizarea acestor bunuri, servicii, echipamente si facilitati concepute pe baza designului universal, precum si sa promoveze designul universal in elaborarea standardelor si liniilor directoare;

g) sa intreprinda sau sa promoveze cercetarea si dezvoltarea, sa faca cunoscuta oferta si sa incurajeze utilizarea de noi tehnologii, inclusiv tehnologii informatice si de comunicatii, dispozitive de suport pentru mobilitate, dispozitive si tehnologii de asistare, adecvate persoanelor cu dizabilitati, acordand prioritate tehnologiilor cu preturi accesibile;

h) sa furnizeze informatii accesibile persoanelor cu dizabilitati despre dispozitivele auxiliare pentru mobilitate, dispozitivele si tehnologiile de asistare, inclusiv noile tehnologii, precum si alte forme de asistenta, servicii de suport si facilitati;

i) sa sustina formarea, in domeniul drepturilor recunoscute de prezenta conventie, a profesionistilor si a personalului care lucreaza cu persoane cu dizabilitati, in vederea imbunatatirii furnizarii asistentei si serviciilor.

2. In privinta drepturilor economice, sociale si culturale, fiecare stat parte se angajeaza sa actioneze cu toate resursele disponibile si in cadrul cooperarii internationale, daca este cazul, pentru a asigura, in mod progresiv, exercitarea deplina a acestor drepturi, fara a aduce vreun prejudiciu obligatiilor cu aplicabilitate imediata cuprinse in prezenta conventie, in conformitate cu dreptul international.

3. In dezvoltarea si implementarea legislatiei si a politicilor de implementare a prezentei conventii, ca si in alte procese de luare a deciziilor referitoare la problemele privind persoanele cu dizabilitati, statele parti se vor consulta indeaproape si vor implica in mod activ persoanele cu dizabilitati, inclusiv copiii cu dizabilitati, prin organizatiile care ii reprezinta.

4. Nimic din ceea ce contine prezenta conventie nu va afecta vreo prevedere care este mai favorabila respectarii drepturilor persoanelor cu dizabilitati si care poate fi cuprinsa in legislatia unui stat parte sau in legislatia internationala in vigoare pentru acel stat. Nu va exista nicio restrictie sau derogare de la niciun drept al omului si de la nicio libertate fundamentala recunoscuta sau existenta in oricare dintre statele parti la prezenta conventie conform legii, conventiilor, reglementarilor sau cutumelor, sub pretextul ca prezenta conventie nu recunoaste asemenea drepturi sau libertati ori ca le recunoaste intr-o mai mica masura.

5. Prevederile prezentei conventii se vor extinde asupra tuturor unitatilor administrative ale statelor federale, fara nicio limitare sau exceptie.

Articolul 4

Egalitatea si nediscriminarea

1. Statele parti recunosc faptul ca toate persoanele sunt egale in fata legii si sub incidenta legii si au dreptul fara niciun fel de discriminare la protectie egala si la beneficiu egal al legii.

2. Statele parti vor interzice toate tipurile de discriminare pe criterii de dizabilitate si vor garanta tuturor persoanelor cu dizabilitati protectie juridica egala si efectiva impotriva discriminarii de orice fel.

3. Pentru a promova egalitatea si a elimina discriminarea, statele parti vor lua toate masurile adecvate pentru a se asigura adaptarea rezonabila.

4. Masurile specifice care sunt necesare pentru a accelera sau obtine egalitatea de facto a persoanelor cu dizabilitati nu vor fi considerate o discriminare potrivit prezentei conventii.

Articolul 6

Femei cu dizabilitati

1. Statele parti recunosc faptul ca femeile si fetele cu dizabilitati sunt supuse discriminarilor multiple si in aceasta privinta vor lua masuri pentru a se asigura ca acestea beneficiaza de toate drepturile si libertatile fundamentale ale omului.

2. Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a asigura pe deplin dezvoltarea, progresul si implicarea femeilor pentru ca acestea sa isi exercite si sa se bucure de drepturile si libertatile fundamentale ale omului prevazute in prezenta conventie.

Articolul 7

Copii cu dizabilitati

1. Statele parti vor lua toate masurile necesare pentru a se asigura ca minorii cu dizabilitati se bucura pe deplin de toate drepturile si libertatile fundamentale ale omului, in conditii de egalitate cu ceilalti copii.

2. In toate actiunile care privesc copiii cu dizabilitati, va fi luat in considerare cu prioritate interesul superior al copilului.

3. Statele parti vor asigura copiilor cu dizabilitati dreptul de asi exprima liber opiniile in toate aspectele care ii privesc, tinand seama de opiniile lor in functie de varsta si de gradul de maturitate, in conditii de egalitate cu ceilalti copii, si ca, in realizarea acestui drept, li se asigura asistenta adecvata dizabilitatii si varstei.

Articolul 8

Cresterea gradului de constientizare

1. Statele parti se angajeaza sa adopte masuri imediate, eficiente si adecvate pentru:

a) cresterea gradului de constientizare in societate, inclusiv la nivelul familiei, in legatura cu persoanele cu dizabilitati si pentru promovarea respectarii drepturilor si demnitatii acestora;

b) combaterea stereotipurilor, prejudecatilor si practicilor daunatoare la adresa persoanelor cu dizabilitati, inclusiv cele pe criterii de sex si varsta, in toate domeniile vietii;

c) promovarea recunoasterii capacitatilor si contributiilor persoanelor cu dizabilitati.

2. Masurile, in acest scop, includ:

a) initierea si dezvoltarea de campanii publice eficiente de constientizare destinate:

(i) sa incurajeze receptivitatea fata de drepturile persoanelor cu dizabilitati;

(ii) sa incurajeze perceptiile pozitive si constientizarea societatii intr-un grad mai mare, cu privire la persoanele cu dizabilitati;

(iii) sa promoveze recunoasterea calificarilor, meritelor si abilitatilor persoanelor cu dizabilitati si a contributiei acestora la locul de munca si pe piata muncii;

b) cultivarea la toate nivelurile sistemului de educatie, inclusiv la toti copiii, de la o varsta frageda, a unei atitudini de respect fata de drepturile persoanelor cu dizabilitati;

c) incurajarea mass-mediei sa prezinte persoanele cu dizabilitati intr-un mod conform cu scopul prezentei conventii;

d) promovarea programelor de informare care sa creasca gradul de constientizare a problematii persoanelor cu dizabilitati si a drepturilor acestora.

Articolul 9

Accesibilitate

1. Pentru a da persoanelor cu dizabilitati posibilitatea sa traiasca independent si sa participe pe deplin la toate aspectele vietii, statele parti vor lua masurile adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, in conditii de egalitate cu ceilalti, la mediul fizic, la transport, informatie si mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile si sistemele informatice si de comunicatii si la alte facilitati si servicii deschise sau furnizate publicului, atat in zonele urbane, cat si rurale. Aceste masuri, care includ identificarea si eliminarea obstacolelor si barierelor fata de accesul deplin, trebuie aplicate, printre altele, la:

a) cladiri, drumuri, mijloace de transport si alte facilitati interioare sau exterioare, inclusiv scoli, locuinte, unitati medicale si locuri de munca;

b) serviciile de informare, comunicatii si de alta natura, inclusiv serviciile electronice si de urgenta.

2. Statele parti vor lua, de asemenea, masuri potrivite pentru:

a) a elabora, promulga si monitoriza implementarea standardelor minime si instructiunilor pentru accesibilizarea facilitatilor si serviciilor deschise publicului sau oferite acestuia;

b) a se asigura ca entitatile private care ofera facilitati si servicii deschise publicului sau oferite acestuia tin cont de toate aspectele legate de accesibilitate, pentru persoanele cu dizabilitati;

c) a asigura partilor implicate formare pe problemele de accesibilitate cu care se confrunta persoanele cu dizabilitati;

d) a asigura, in cladiri si in alte spatii publice, semne in limbaj Braille si forme usor de citit si de inteles;

e) a furniza forme de asistenta vie si intermediere, inclusiv ghizi, cititori si interpreti profesionisti de limbaj mimico-gestual, pentru a facilita accesul in cladiri si in alte spatii publice;

f) a promova alte forme adecvate de asistenta si sprijin pentru persoanele cu dizabilitati in vederea asigurarii accesului acestora la informatie;

g) a promova accesul persoanelor cu dizabilitati la noi tehnologii si sisteme informatice si de comunicatii, inclusiv la internet;

h) a promova proiectarea, dezvoltarea, producerea si distribuirea de tehnologii si sisteme informatice si de comunicatii accesibile, inca din fazele incipiente, astfel incat aceste tehnologii si sisteme sa devina accesibile la costuri minime.

Articolul 10

Dreptul la viata

Statele parti reafirma ca fiecare fiinta umana are dreptul inalienabil la viata si vor lua toate masurile necesare pentru a se asigura ca persoanele cu dizabilitati se bucura efectiv de acest drept in conditii de egalitate cu ceilalti.

Articolul 11

Situatii de risc si urgente umanitare

Statele parti vor lua, in conformitate cu obligatiile ce decurg din dreptul international, inclusiv din dreptul international umanitar si din legislatia internationala a drepturilor omului, toate masurile necesare pentru a asigura protectia si siguranta persoanelor cu dizabilitati in situatii de risc, inclusiv in situatii de conflict armat, de urgente umanitare si de aparitie de dezastre naturale.

Articolul 12

Recunoastere egala in fata legii

1. Statele parti reafirma ca persoanele cu dizabilitati au dreptul la recunoasterea, oriunde s-ar afla, a capacitatii lor juridice.

2. Statele parti vor recunoaste faptul ca persoanele cu dizabilitati se bucura de asistenta juridica in conditii de egalitate cu ceilalti, in toate domeniile vietii.

3. Statele parti vor lua toate masurile adecvate pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilitati la sprijinul de care ar putea avea nevoie in exercitarea capacitatii lor juridice.

4. Statele parti se vor asigura ca toate masurile legate de exercitarea capacitatii juridice prevad protectia adecvata si eficienta pentru prevenirea abuzurilor, conform legislatiei internationale privind drepturile omului. O astfel de protectie va garanta ca masurile referitoare la exercitarea capacitatii juridice respecta drepturile, vointa si preferintele persoanei, nu prezinta conflict de interese si nu au o influenta necorespunzatoare, sunt proportionale si adaptate la situatia persoanei, se aplica pentru cea mai scurta perioada posibila si se supun revizuirii periodice de catre o autoritate competenta, independenta si impartiala sau de catre un organ juridic. Masurile de protectie vor fi proportionale cu gradul in care asemenea masuri afecteaza drepturile si interesele persoanei.

5. In conformitate cu prevederile prezentului articol, statele parti vor lua toate masurile adecvate si eficiente pentru a asigura dreptul egal al persoanelor cu dizabilitati de a detine sau mosteni proprietati, de a-si gestiona propriile venituri si de a avea acces egal la imprumuturi bancare, ipoteci si alte forme de credit financiar si se vor asigura ca persoanele cu dizabilitati nu sunt deposedate in mod arbitrar de bunurile lor.

Articolul 13

Accesul la justitie

1. Statele parti vor asigura acces efectiv la actul de justitie pentru persoanele cu dizabilitati, in conditii de egalitate cu ceilalti, inclusiv prin asigurarea de ajustari de ordin procedural si adecvate varstei, pentru a le facilita un rol activ ca participanti directi si indirecti, inclusiv ca martori, in toate procedurile legale, inclusiv etapele de investigatie si alte etape preliminare.

2. Pentru a sprijini accesul efectiv la actul de justitie al persoanelor cu dizabilitati, statele parti vor promova formarea corespunzatoare a celor care lucreaza in domeniul administrarii justitiei, inclusiv a personalului din politie si penitenciare.

Articolul 14

Libertatea si siguranta persoanei

1. Statele parti se vor asigura ca persoanele cu dizabilitati, in conditii de egalitate cu ceilalti:

- a) se bucura de dreptul la libertate si siguranta al persoanei;
- b) nu sunt lipsite de libertate in mod ilegal sau arbitrar si ca orice lipsire de libertate se face conform legii si ca existenta unei dizabilitati nu va justifica in niciun fel lipsirea de libertate.

2. Statele parti se vor asigura ca, in cazul in care persoanele cu dizabilitati sunt lipsite de libertate, ca urmare a oricarui proces, acestea au dreptul, in conditii de egalitate cu ceilalti, la garantii, conform legislatiei

internationale privind drepturile omului, si ca vor fi tratate in conformitate cu obiectivele si principiile prezentei conventii, inclusiv prin asigurarea unor adaptari rezonabile.

Articolul 15

Nimeni nu poate fi supus torturii si niciunui fel de pedeapsa sau de tratament crud, inuman ori degradant.

1. Nimeni nu poate fi supus torturii si niciunui fel de tratament crud, inuman sau degradant. In mod special, nimeni nu va fi supus, fara consimtamantul sau liber exprimat, unor experimente medicale sau stiintifice.

2. Statele parti vor lua toate masurile legislative, administrative, judiciare sau alte masuri pentru a preveni ca persoanele cu dizabilitati sa fie supuse torturii, tratamentelor ori pedepselor crude, inumane sau degradante, in conditii de egalitate cu ceilalti.

Articolul 16

Nimeni nu poate fi supus exploatarii, violentei si abuzului.

1. Statele parti vor lua toate masurile legislative, administrative, sociale, educationale si alte masuri adecvate pentru a proteja persoanele cu dizabilitati, atat in familie, cat si in afara acesteia, impotriva tuturor formelor de exploatare, violenta si abuz, inclusiv impotriva celor pe criterii de sex.

2. Statele parti vor lua, de asemenea, toate masurile adecvate pentru a preveni orice forma de exploatare, violenta si abuz prin asigurarea, printre altele, a unor forme adecvate de asistenta si sprijin pentru persoanele cu dizabilitati, pentru familiile si ingrijitorii lor, in functie de sex si varsta, inclusiv prin furnizarea de informatii si educatie despre modul in care se pot evita, recunoaste si raporta cazurile de exploatare, violenta si abuz. Statele parti se vor asigura ca serviciile de protectie raspund problemelor de varsta, sex si dizabilitati.

3. Pentru a preveni aparitia oricaror forme de exploatare, violenta si abuz, statele parti se vor asigura ca toate facilitatile si programele destinate sa serveasca persoanelor cu dizabilitati sunt eficient monitorizate de autoritati independente.

4. Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare pentru a sprijini recuperarea fizica, cognitiva si psihologica, reabilitarea si reintegrarea sociala a persoanelor cu dizabilitati care devin victime ale oricarei forme de exploatare, violenta sau abuz, inclusiv prin acordarea de servicii de protectie. Recuperarea si reintegrarea vor avea loc intr-un mediu care favorizeaza sanatatea, bunastarea, respectul de sine, demnitatea si autonomia persoanei si care tine cont de necesitatile specifice sexului si varstei.

5. Statele parti vor implementa legi si politici eficiente, inclusiv legislatie si politici axate pe problematica femeii si a copilului pentru a asigura, atunci cand este necesar, identificarea, investigarea si judecarea cazurilor de exploatare, violenta si abuz impotriva persoanelor cu dizabilitati.

Articolul 17

Protejarea integritatii persoanei

Fiecare persoana cu dizabilitati are dreptul de a-i fi respectata integritatea fizica si mentala, in conditii de egalitate cu ceilalti.

Articolul 18

Libertatea de miscare si cetatenia

1. Statele parti vor recunoaste dreptul persoanelor cu dizabilitati la libertatea de miscare, la libertatea de a-si alege resedinta si dreptul la o cetatenie, in conditii de egalitate cu ceilalti, inclusiv prin asigurarea ca persoanele cu dizabilitati:

a) au dreptul sa obtina si sa isi schimbe cetatenia si nu sunt lipsite de cetatenia lor in mod arbitrar sau pe criterii de dizabilitate;

b) nu sunt lipsite, pe criterii de dizabilitate, de posibilitatea de a obtine, detine si utiliza acte care le atesta cetatenia sau alte documente de identificare ori de a utiliza proceduri relevante, cum ar fi cele de imigrare, care

pot fi necesare pentru a facilita exercitarea dreptului la libertatea de miscare;

c) sunt libere sa paraseasca orice tara, inclusiv pe cea proprie;

d) nu sunt lipsite, in mod arbitrar sau pe criterii de dizabilitate, de dreptul de a intra in propria tara.

2. Copiii cu dizabilitati vor fi inregistrati imediat dupa nastere si vor avea dreptul, prin nastere, la un nume, dreptul de a obtine o cetatenie si, pe cat posibil, dreptul de a-si cunoaste parintii si de a fi ingrijiti de acestia.

Articolul 19

Viata independenta si integrare in comunitate

Statele parti la prezenta conventie recunosc dreptul egal al tuturor persoanelor cu dizabilitati de a trai in comunitate, cu sanse egale cu ale celorlalti, si vor lua masuri eficiente si adecvate pentru a se asigura ca persoanele cu dizabilitati se bucura pe deplin de acest drept si de deplina integrare in comunitate si participare la viata acesteia, inclusiv asiguranduse ca:

a) persoanele cu dizabilitati au posibilitatea de a-si alege locul de resedinta, unde si cu cine sa traiasca, in conditii de egalitate cu ceilalti, si nu sunt obligate sa traiasca intr-un anumit mediu de viata;

b) persoanele cu dizabilitati au acces la o gama de servicii la domiciliu, rezidentiale si alte servicii comunitare de suport, inclusiv la asistenta personala necesara vietii si integrarii in comunitate, precum si pentru prevenirea izolarii sau segregarii de comunitate;

c) serviciile si facilitatile comunitare pentru populatie in general sunt disponibile in aceeasi masura persoanelor cu dizabilitati si raspund nevoilor acestora.

Articolul 20

Mobilitatea personala

Statele parti vor lua masuri eficiente pentru a asigura o mobilitate personala, in cel mai inalt grad posibil de independenta, a persoanelor cu dizabilitati, inclusiv prin:

a) facilitarea mobilitatii persoanelor cu dizabilitati in modul si in momentul alese de acestea si la un cost accesibil;

b) facilitarea accesului persoanelor cu dizabilitati la mijloace, dispozitive de mobilitate, tehnologii de asistare si forme active de asistenta si de intermediere de calitate, inclusiv prin punerea acestora la dispozitia lor, la un cost accesibil;

c) furnizarea de formare pentru dezvoltarea de abilitati de mobilitate a persoanelor cu dizabilitati si pentru personalul specializat care lucreaza cu persoanele cu dizabilitati;

d) incurajarea entitatilor care produc dispozitive de sprijin pentru mobilitate, dispozitive si tehnologii de asistare sa tina cont de toate aspectele legate de mobilitatea persoanelor cu dizabilitati.

Articolul 21

Libertatea de expresie si opinie si accesul la informatie

Statele parti vor lua toate masurile adecvate pentru a se asigura ca persoanele cu dizabilitati isi pot exercita dreptul la libertatea de expresie si opinie, inclusiv libertatea de a cauta, primi si impartasi informatii si idei, in conditii de egalitate cu ceilalti, prin toate formele de comunicare alese de acestea, dupa cum sunt definite in art. 2, inclusiv prin:

a) furnizarea informatiilor destinate publicului larg, catre persoanele cu dizabilitati, in formate accesibile si cu tehnologii adecvate diverselor tipuri de dizabilitati, la timp si fara cost suplimentar;

b) acceptarea si facilitarea, in relatiile oficiale, a utilizarii limbajelor mimico-gestuale, scrierii Braille, comunicarii augmentative si alternative si a tuturor celorlalte mijloace, moduri si formate de comunicare accesibile, in functie de optiunea proprie;

c) determinarea organismelor private care furnizeaza servicii catre publicul larg, inclusiv prin intermediul internetului, sa furnizeze informatii si servicii in formate accesibile si usor de utilizat pentru persoanele cu dizabilitati;

d) incurajarea mass-mediei, inclusiv a furnizorilor de informatii prin internet, sa isi faca serviciile accesibile pentru persoanele cu dizabilitati;

e) recunoasterea si promovarea limbajelor mimico-gestuale.

Articolul 22

Dreptul la viata personala

1. Nicio persoana cu dizabilitati, indiferent de locul sau de tipul de resedinta, nu va fi supusa intruziunii arbitrare sau nelegale in viata personala, in familia, caminul ori corespondenta sa sau in alte tipuri de comunicare ori atacurilor ilegale la onoarea si reputatia sa. Persoanele cu dizabilitati au dreptul la protectia legii impotriva unor asemenea intruziuni sau atacuri.

2. Statele parti vor proteja confidentialitatea informatiilor referitoare la datele personale, medicale si de reabilitare ale persoanelor cu dizabilitati, in conditii de egalitate cu ceilalti.

Articolul 23

Respectul pentru camin si familie

1. Statele parti vor lua masuri eficiente si adecvate pentru a elimina discriminarea impotriva persoanelor cu dizabilitati in toate chestiunile referitoare la casatorie, familie, statutul de parinte si relatiile interpersonale, in conditii de egalitate cu ceilalti, astfel incat sa asigure:

a) recunoasterea dreptului tuturor persoanelor cu dizabilitati care sunt la varsta casatoriei de a intemeia o familie in baza consimtamantului liber si deplin al viitorilor sotii;

b) recunoasterea dreptului persoanelor cu dizabilitati de a decide liber si responsabil asupra numarului de copii si a intervalului dintre nasteri si dreptului de a avea acces la informatii corespunzatoare varstei, la educatie referitoare la reproducere si planificare familiala si la mijloacele necesare care le ofera posibilitatea de a-si exercita aceste drepturi;

c) persoanele cu dizabilitati, inclusiv copiii, isi controleaza fertilitatea in conditii de egalitate cu ceilalti.

2. Statele parti vor asigura respectarea drepturilor si responsabilitatilor persoanelor cu dizabilitati in legatura cu tutela, custodia, curatela, adoptia copiilor sau altele asemenea, atunci cand aceste concepte exista in legislatia nationala; in toate cazurile va avea prioritate interesul superior al copilului. Statele parti vor acorda asistenta adecvata persoanelor cu dizabilitati in indeplinirea responsabilitatilor care le revin in cresterea copiilor lor.

3. Statele parti vor asigura copiilor cu dizabilitati drepturi egale in viata de familie. In vederea exercitarii acestor drepturi si pentru a preveni ascunderea, abandonarea, neglijarea si segregarea copiilor cu dizabilitati, statele parti se vor angaja sa furnizeze din timp informatii complete, servicii si asistenta copiilor cu dizabilitati si familiilor acestora.

4. Statele parti se vor asigura ca un copil nu va fi separat de parintii lui impotriva vointei sale, exceptand cazul in care autoritatile competente, in urma unui control judiciar, stabilesc, in conformitate cu legea si procedurile in vigoare, ca aceasta separare este necesara in interesul superior al copilului. Copilul nu va fi separat in niciun caz de parinti pe criterii de dizabilitate, fie a copilului, fie a unuia sau ambilor parinti.

5. Atunci cand familia restransa nu poate ingriji un copil cu dizabilitati, statele parti vor depune toate eforturile pentru a asigura ingrijirea alternativa in cadrul familiei largite si, in cazul in care aceasta nu este posibila, in cadrul comunitatii, intr-un mediu de tip familial.

Articolul 24

Educatia

1. Statele parti recunosc dreptul persoanelor cu dizabilitati la educatie. In vederea realizarii acestui drept, fara discriminare si cu respectarea principiului egalitatii de sanse, statele parti vor asigura un sistem educational incluziv la toate nivelurile, precum si formarea continua, indreptata spre:

a) dezvoltarea pe deplin a potentialului uman, a simtului demnitatii si a propriei valori, consolidarea respectului pentru drepturile si libertatile fundamentale ale omului si pentru diversitatea umana;

b) dezvoltarea personalitatii, talentelor si creativitatii proprii persoanelor cu dizabilitati, precum si a abilitatilor lor mentale si fizice, la potential maxim;

c) a da posibilitatea persoanelor cu dizabilitati sa participe efectiv la o societate libera.

2. In indeplinirea acestui drept, statele parti se vor asigura ca:

a) persoanele cu dizabilitati nu sunt excluse din sistemul educational pe criterii de dizabilitate, iar copiii cu dizabilitati nu sunt exclusi din invatamantul primar gratuit si obligatoriu sau din invatamantul secundar din

cauza dizabilitatii;

b) persoanele cu dizabilitati au acces la invatamant primar incluziv, de calitate si gratuit si la invatamant secundar, in conditii de egalitate cu ceilalti, in comunitatile in care traiesc;

c) se asigura adaptarea rezonabila a conditiilor la nevoile individuale;

d) persoanele cu dizabilitati primesc sprijinul necesar, in cadrul sistemului educational, pentru a li se facilita o educatie efectiva;

e) se iau masuri eficiente de sprijin individualizat in amenajarea mediului care sa maximizeze progresul scolar si socializarea in conformitate cu obiectivul de integrare deplina.

3. Statele parti vor asigura persoanelor cu dizabilitati posibilitatea de a-si dezvolta competente care sa le faciliteze participarea deplina si egala la procesul de invatamant si ca membri ai comunitatii. In acest scop, statele parti vor lua masurile adecvate, inclusiv prin:

a) facilitarea invatarii caracterelor Braille, a sistemelor alternative de scriere, a mijloacelor augmentative si alternative, a mijloacelor si formelor de comunicare si orientare si a aptitudinilor de mobilitate, precum si facilitarea sprijinului si indrumarii intre persoanele cu aceleasi probleme;

b) facilitarea invatarii limbajului mimico-gestual si promovarea identitatii lingvistice a persoanelor cu deficiente de auz;

c) asigurarea educatiei persoanelor si mai ales a copiilor, care sunt nevazatori, surzi sau cu surdo-cecitate, prin cele mai adecvate si individualizate limbaje, cai si modalitati, precum si in medii care sa le favorizeze o maxima dezvoltare scolara si sociala.

4. Pentru a sprijini exercitarea acestui drept, statele parti vor lua masurile adecvate pentru angajarea de profesori, inclusiv profesori cu dizabilitati, calificati in limbajul mimico-gestual si/sau Braille, si pentru formarea profesionistilor si personalului care lucreaza la toate nivelurile educationale. O astfel de formare va presupune cunoasterea problematicii dizabilitatii si utilizarea modalitatilor, mijloacelor si formatelor augmentative si alternative adecvate de comunicare, a tehnicilor si materialelor educationale potrivite pentru sustinerea persoanelor cu dizabilitati.

5. Statele parti se vor asigura ca persoanele cu dizabilitati pot avea acces la invatamant superior, formare vocationala, educatie pentru adulti si formare continua, fara discriminare si in conditii de egalitate cu ceilalti. In acest scop, statele parti se vor asigura ca persoanelor cu dizabilitati li se ofera adaptari adecvate.

Articolul 25

Sanatatea

Statele parti recunosc faptul ca persoanele cu dizabilitati au dreptul sa se bucure de cea mai buna stare de sanatate, fara discriminare pe criterii de dizabilitate. Statele parti vor lua toate masurile adecvate pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilitati la serviciile de sanatate care acorda atentie problemelor specifice de gen, inclusiv refacerea starii de sanatate. In special, statele parti:

a) vor furniza persoanelor cu dizabilitati aceeasi gama de servicii, la acelasi nivel de calitate si standard de ingrijire, si programe medicale gratuite ori la preturi accesibile, precum cele furnizate celorlalte persoane, inclusiv in domeniul sanatatii sexuale si reproductive si al programelor publice de sanatate pentru populatie;

b) vor furniza acele servicii de sanatate specifice, necesare persoanelor cu dizabilitati, inclusiv servicii adecvate de diagnosticare si de interventie timpurie si servicii menite sa previna riscul aparitiei altor dizabilitati, inclusiv in randul copiilor si persoanelor varstnice;

c) vor furniza aceste servicii de sanatate cat mai aproape posibil de comunitatile in care traiesc aceste persoane, inclusiv in mediul rural;

d) vor solicita profesionistilor din domeniul medical sa furnizeze persoanelor cu dizabilitati ingrijire de aceeasi calitate ca si celorlalti, inclusiv pe baza consimtamantului constient si liber exprimat, printre altele, prin cresterea gradului de constientizare privind drepturile omului, demnitatea, autonomia si nevoile persoanelor cu dizabilitati, prin instruire si prin promovarea de standarde etice in domeniul serviciilor de sanatate publice si private;

e) vor interzice discriminarea persoanelor cu dizabilitati in ceea ce priveste dreptul la asigurare de sanatate sau de viata, in cazul in care legislatia nationala permite acest lucru, accesul la acest tip de asigurari realizandu-se intr-o maniera corecta si adecvata;

f) vor impiedica orice refuz discriminator de acordare a ingrijirilor de sanatate ori a serviciilor medicale sau a unor alimente ori lichide pe criterii de dizabilitate.

Articolul 26

Abilitare si reabilitare

1. Statele parti vor lua masurile eficiente si adecvate, inclusiv prin sprijinul reciproc intre persoane cu aceleasi probleme, pentru a permite persoanelor cu dizabilitati sa obtina si sa isi mentina maximum de autonomie, sa isi dezvolte pe deplin potentialul fizic, mintal, social si profesional si sa realizeze o deplina integrare si participare in toate aspectele vietii. In acest scop, statele parti vor organiza, vor consolida si vor extinde servicii si programe de abilitare si reabilitare complexe, in special in domeniul sanatatii, incadrarii in munca, educatiei si serviciilor sociale, astfel incat aceste servicii si programe:

a) sa inceapa intr-un stadiu cat mai timpuriu posibil si sa se bazeze pe evaluarea multidisciplinara a nevoilor si abilitatilor individuale;

b) sa sprijine participarea si integrarea in comunitate si in toate aspectele societatii, pe baza liberului consimtamant, si sa fie disponibile cat mai aproape posibil de comunitatea in care traiesc, inclusiv in mediul rural.

2. Statele parti vor promova dezvoltarea formarii initiale si continue pentru profesionistii si personalul care lucreaza in serviciile de abilitare si reabilitare.

3. Statele parti vor promova oferta, cunoasterea si utilizarea echipamentelor si tehnologiilor concepute pentru persoanele cu dizabilitati care vizeaza abilitarea si reabilitarea lor.

Articolul 27

Munca si incadrarea in munca

Statele parti recunosc dreptul persoanelor cu dizabilitati de a munci in conditii de egalitate cu ceilalti; aceasta include dreptul la oportunitatea de a-si castiga existenta prin exercitarea unei activitati liber alese sau acceptate pe piata muncii, intr-un mediu de lucru deschis, incluziv si accesibil persoanelor cu dizabilitati. Statele parti vor proteja si vor promova dreptul la munca, inclusiv pentru cei care dobandesc o dizabilitate pe durata angajarii, prin luarea de masuri adecvate, inclusiv de ordin legislativ, pentru ca, printre altele:

a) sa interzica discriminarea pe criterii de dizabilitate referitoare la toate aspectele si formele de incadrare in munca, inclusiv la conditiile de recrutare, plasare, angajare si mentinere in munca, la progresul in cariera si la conditii de sanatate si securitate la locul de munca;

b) sa protejeze drepturile persoanelor cu dizabilitati, in conditii de egalitate cu ceilalti, din punctul de vedere al conditiilor corecte si favorabile de munca, inclusiv al oportunitatilor si remuneratiei egale pentru munca egala, al conditiilor de sanatate si securitate la locul de munca, al protectiei impotriva hartuirii si prin reglementarea conflictelor;

c) sa se asigure ca persoanele cu dizabilitati sunt capabile sa isi exercite dreptul la munca si drepturile sindicale in conditii de egalitate cu ceilalti;

d) sa permita persoanelor cu dizabilitati accesul efectiv la programele generale de orientare tehnica si vocationala, la servicii de plasare si formare profesionala continua;

e) sa promoveze, pe piata muncii, oportunitatile de angajare si de progres in cariera pentru persoanele cu dizabilitati si sa ofere asistenta in cautarea, obtinerea si mentinerea unui loc de munca, inclusiv pentru revenirea la locul de munca;

f) sa promoveze oportunitatile pentru activitati independente, dezvoltarea spiritului antreprenorial, dezvoltarea de cooperative si inceperea unei afaceri proprii;

g) sa angajeze persoane cu dizabilitati in sectorul public;

h) sa promoveze angajarea persoanelor cu dizabilitati in sectorul privat prin politici si masuri adecvate, care sa includa programe de actiune pozitive, stimulente si alte masuri;

i) sa se asigure oferirea unor adaptari adecvate persoanelor cu dizabilitati, la locul de munca;

j) sa incurajeze obtinerea, de catre persoanele cu dizabilitati, a unei experiente in munca, pe piata libera a fortei de munca;

k) sa promoveze reabilitarea vocationala si profesionala, mentinerea locului de munca si programele de reintegrare profesionala pentru persoanele cu dizabilitati.2. Statele parti se vor asigura ca persoanele cu dizabilitati nu sunt tinute in sclavie sau servitute si sunt protejate, in conditii de egalitate cu ceilalti, impotriva muncii fortate sau obligatorii.

Articolul 28

Standarde de viata si de protectie sociala adecvate

1. Statele parti recunosc dreptul persoanelor cu dizabilitati la un standard adecvat de viata pentru ele si familiile lor, inclusiv la alimentatie, imbracaminte si locuinta adecvate si la imbunatatirea continua a conditiilor de trai si vor lua masurile adecvate pentru a proteja si promova exercitarea acestui drept fara discriminare pe criterii de dizabilitate.

2. Statele parti recunosc dreptul persoanelor cu dizabilitati la protectie sociala si posibilitatea de a se bucura de acest drept fara discriminare pe criterii de dizabilitate si vor lua masurile adecvate pentru a proteja si promova respectarea acestui drept, inclusiv masuri pentru:

a) a asigura accesul egal al persoanelor cu dizabilitati la servicii de apa potabila si a asigura accesul la servicii adecvate si accesibile ca pret, la dispozitive si alte tipuri de asistenta pentru nevoile aferente dizabilitatii;

b) a asigura accesul persoanelor cu dizabilitati, in special al femeilor, fetelor si al persoanelor varstnice cu dizabilitati, la programe de protectie sociala si de diminuare a saraciei;

c) a asigura accesul persoanelor cu dizabilitati si al familiilor acestora care traiesc in saracie la asistenta financiara din partea statului, pentru cheltuieli legate de dizabilitati, inclusiv formare, consiliere, asistenta financiara si servicii de ingrijire temporara adecvate;

d) a asigura accesul persoanelor cu dizabilitati la programele publice de locuinte;

e) a asigura accesul egal al persoanelor cu dizabilitati la programele de pensionare si la beneficiile aferente.

Articolul 29

Participarea la viata politica si publica

Statele parti vor garanta persoanelor cu dizabilitati drepturi politice si posibilitatea de a beneficia de acestea, in conditii de egalitate cu altii, si se angajeaza:

a) sa se asigure ca persoanele cu dizabilitati pot participa efectiv si deplin la viata politica si publica, in conditii de egalitate cu ceilalti, in mod direct sau prin reprezentanti liber alesi, incluzand si dreptul si oportunitatea de a vota si de a fi alese, printre altele, prin:

(i) asigurarea de proceduri, facilitati si materiale de vot adecvate, accesibile si usor de inteles si utilizat;

(ii) protejarea dreptului persoanelor cu dizabilitati de a vota prin vot secret la alegerile si referendumurile publice, fara intimidare, de a candida la alegeri, de a detine efectiv un mandat ales si de a indeplini orice functie publica, la orice nivel guvernamental, facilitand utilizarea tehnologiilor noi si de asistare, acolo unde este cazul;

(iii) garantarea exprimarii libere a vointei persoanelor cu dizabilitati ca electori si, in acest scop, daca este cazul, la solicitarea acestora, sa permita asistarea la vot de catre o persoana la alegerea lor;

b) sa promoveze activ un mediu in care persoanele cu dizabilitati pot participa efectiv si pe deplin la administrarea afacerilor publice, fara discriminare si in conditii de egalitate cu ceilalti, si sa incurajeze participarea lor la afacerile publice, inclusiv:

(i) sa activeze in cadrul organizatiilor neguvernamentale si asociatiilor care se ocupa de viata publica si politica a tarii si la activitatile si administrarea partidelor politice;

(ii) sa formeze si sa adere la organizatii ale persoanelor cu dizabilitati pentru a le reprezenta pe acestea din urma la nivel international, national, regional si local.

Articolul 30

Participarea la viata culturala, activitati recreative, timp liber si sport

1. Statele parti recunosc dreptul persoanelor cu dizabilitati de a participa, in conditii de egalitate cu ceilalti, la viata culturala si vor lua toate masurile adecvate pentru a se asigura ca persoanele cu dizabilitati:

a) beneficiaza de acces la materialele culturale in formate accesibile;

b) beneficiaza de acces la programe de televiziune, filme, teatre si alte activitati culturale, in formate accesibile;

c) beneficiaza de acces in locurile destinate reprezentatiilor sau serviciilor culturale, cum ar fi teatre, muzee, cinematografe, biblioteci si servicii turistice si, pe cat posibil, beneficiaza de acces la monumente si situri de importanta culturala nationala.

2. Statele parti vor lua masurile corespunzatoare pentru a da posibilitatea persoanelor cu dizabilitati sa isi dezvolte si sa isi utilizeze potentialul creator, artistic si intelectual, nu numai in beneficiul propriu, ci si in cel al societatii.

3. Statele parti vor lua toate masurile corespunzatoare, in conformitate cu legislatia internationala, pentru a se asigura ca legile care protejeaza drepturile de proprietate intelectuala nu constituie o bariera nerezonabila sau discriminatorie pentru accesul persoanelor cu dizabilitati la produsele culturale.

4. Persoanele cu dizabilitati au dreptul, in conditii de egalitate cu ceilalti, la recunoasterea si sustinerea identitatii lor culturale si lingvistice specifice, inclusiv a limbajelor mimico-gestuale si culturii persoanelor cu deficiente de auz.

5. Pentru ca persoanele cu dizabilitati sa poata participa, in conditii de egalitate cu ceilalti, la activitati recreative, de timp liber si sportive, statele parti vor lua masurile corespunzatoare pentru:

a) a incuraja si promova participarea, cat de mult posibil, a persoanelor cu dizabilitati la desfasurarea de activitati sportive de masa, la toate nivelurile;

b) a se asigura ca persoanele cu dizabilitati au posibilitatea de a organiza, desfasura si participa la activitati sportive si recreative specifice dizabilitatii si, in acest scop, sa incurajeze accesul, in conditii de egalitate cu ceilalti, la instruire, antrenament si resurse corespunzatoare;

c) a se asigura ca persoanele cu dizabilitati au acces la locurile unde se desfasoara activitati sportive, recreative si turistice;

d) a asigura accesul si participarea copiilor cu dizabilitati, in conditii de egalitate cu ceilalti, la joaca, activitati recreative, de timp liber si sportive, inclusiv la activitatile din sistemul scolar;

e) a se asigura ca persoanele cu dizabilitati au acces la serviciile furnizate de cei implicati in organizarea activitatilor recreative, turistice, de timp liber si sportive.

Articolul 31

Statistici si colectarea datelor

1. Statele parti se angajeaza sa colecteze informatiile corespunzatoare, inclusiv date statistice si de cercetare, pentru a avea posibilitatea sa formuleze si sa implementeze politici care sa duca la intrarea in vigoare a prezentei conventii. Procesul de colectare si stocare a acestor informatii se va conforma:

a) masurilor de protectie stabilite de lege, inclusiv de legislatia referitoare la protectia datelor, pentru a asigura confidentialitatea si respectarea anonimatului persoanelor cu dizabilitati;

b) normelor internationale acceptate, de protectie a drepturilor si libertatilor fundamentale ale omului si principiilor etice referitoare la colectarea si utilizarea statisticilor.

2. Informatiile colectate conform prezentului articol vor fi sortate si furnizate in functie de necesitati si vor fi utilizate pentru a ajuta la evaluarea implementarii obligatiilor statelor parti care decurg din prezenta conventie si la identificarea si rezolvarea barierelor cu care se confrunta persoanele cu dizabilitati in exercitarea drepturilor lor.

3. Statele parti isi vor asuma responsabilitatea pentru diseminarea acestor statistici si vor asigura accesibilitatea acestora in aceeasi masura pentru persoanele cu dizabilitati ca si pentru alte persoane.

Articolul 32

Cooperarea internationala

1. Statele parti recunosc importanta cooperarii internationale si a promovarii acesteia in sustinerea eforturilor pentru indeplinirea scopului si obiectivelor prezentei conventii si vor lua toate masurile corespunzatoare si eficiente in aceasta privinta, intre state si in cadrul acestora, si, daca este cazul, in parteneriat cu organizatii internationale si regionale relevante si cu societatea civila, in special cu organizatii ale persoanelor cu dizabilitati. Aceste masuri pot include, printre altele:

a) asigurarea unei cooperari internationale care include programele de dezvoltare internationala, incluziva si accesibila persoanelor cu dizabilitati;

b) facilitarea si sprijinul pentru dezvoltarea capacitatii institutionale, inclusiv prin schimbul si diseminarea de informatii, experiente, programe de formare si de bune practici;

c) facilitarea cooperarii in cercetare si accesul la cunostinte stiintifice si tehnice;

d) furnizarea de asistenta tehnica si economica, dupa caz, inclusiv prin facilitarea accesului la tehnologie de asistare si schimburile in acest domeniu, precum si prin transfer de tehnologie.

2. Prevederile prezentului articol nu aduc prejudiciu obligativitatii ca fiecare stat parte sa isi indeplineasca obligatiile ce decurg din prezenta conventie.

Articolul 33

Implementarea si monitorizarea nationala

1. Potrivit sistemului lor de organizare, statele parti vor desemna unul sau mai multe puncte de contact in cadrul Guvernului pentru probleme referitoare la implementarea prezentei conventii si vor acorda atentie cuvenita stabilirii sau desemnarii unui mecanism de coordonare in cadrul Guvernului pentru a facilita masurile aferente, in diferite sectoare si la diferite niveluri.
2. Statele parti, in conformitate cu propriile sisteme juridice si administrative, isi vor mentine, consolida, desemna sau stabili fiecare un cadru care sa includa unul ori mai multe mecanisme independente, dupa cum este cazul, pentru a promova, proteja si monitoriza implementarea prezentei conventii. La desemnarea sau stabilirea unui asemenea mecanism, statele parti vor tine cont de principiile referitoare la statutul si functionarea institutiilor nationale pentru protectia si promovarea drepturilor omului.
3. Societatea civila, in special persoanele cu dizabilitati si organizatiile care le reprezinta, vor fi implicate si vor participa pe deplin la procesul de monitorizare.

Articolul 34

Comitetul pentru drepturile persoanelor cu dizabilitati

1. Se va constitui un comitet pentru drepturile persoanelor cu dizabilitati (denumit in continuare Comitetul), care va indeplini functiile prevazute in continuare.
2. Comitetul va fi alcatuit, in momentul intrarii in vigoare a prezentei conventii, din 12 experti. Dupa alte 60 de ratificari sau aderari la Conventie, numarul membrilor in Comitet va creste cu 6 membri, atingand un numar maxim de 18 membri.
3. Membrii Comitetului vor actiona in nume propriu si vor avea o inalta tinuta morala, competenta si experienta recunoscute in domeniul prezentei conventii. La nominalizarea candidatilor lor, statele parti sunt invitate sa tina cont de prevederea stabilita la art. 4 alin. 3 din prezenta conventie.
4. Membrii Comitetului vor fi alesi de statele parti, acordand atentie distributiei geografice echitabile, reprezentarii diferitelor forme de civilizatie si a principalelor sisteme juridice, reprezentarii echilibrate pe criterii de sex si participarii expertilor cu dizabilitati.
5. Membrii Comitetului vor fi alesi prin vot secret dintr-o lista de persoane nominalizate de statele parti dintre cetatenii lor, in reuniuni ale conferintei statelor parti. La acele reuniuni pentru care este necesar un cvorum de doua treimi din statele parti, persoanele alese in Comitet vor fi cele care obtin cel mai mare numar de voturi si majoritatea absoluta din voturile reprezentantilor statelor parti prezente care isi exercita dreptul de vot.
6. Procesul initial de alegere se va tine nu mai tarziu de 6 luni dupa data intrarii in vigoare a prezentei conventii. Cu cel putin 4 luni inainte de data fiecărei alegeri, secretarul general al Natiunilor Unite va transmite o scrisoare statelor parti invitandule sa depuna nominalizarile in termen de doua luni. Secretarul general va intocmi ulterior o lista in ordine alfabetica a tuturor persoanelor nominalizate astfel, indicand statele parti care le-au nominalizat, si pe care o va inainta statelor parti la prezenta conventie.
7. Membrii Comitetului vor fi alesi pentru un mandat de 4 ani. Acestia vor putea fi realesi o singura data. Totusi, mandatul a 6 dintre membrii alesi la prima alegere va expira la sfarsitul unei perioade de 2 ani; imediat dupa prima alegere, numele acestor 6 membri se vor alege prin tragere la sorti de catre presedintele adunarii la care se face referire in paragraful 5.
8. Alegerea a 6 membri suplimentari ai Comitetului se va desfasura cu ocazia alegerilor periodice, conform prevederilor relevante ale prezentului articol.
9. Daca un membru al Comitetului decedeaza, demisioneaza sau declara ca din orice alta cauza nu isi mai poate indeplini indatoririle, statul parte care l-a nominalizat pe acel membru va numi un alt expert care are calificarile si indeplineste cerintele prevazute in prevederile relevante din prezentul articol pentru restul mandatului.
10. Comitetul isi va stabili propriile reguli de procedura.
11. Secretarul general al Natiunilor Unite va asigura personalul si facilitatile necesare pentru indeplinirea eficienta a functiilor Comitetului, conform prezentei conventii, si va convoca prima reuniune a acestuia.
12. Cu aprobarea Adunarii generale, membrii Comitetului constituit conform prezentei conventii vor primi indemnizatii din resursele Natiunilor Unite, in termenii si conditiile pe care le va hotari Adunarea generala, tinand cont de importanta responsabilitatilor Comitetului.
13. Membrii Comitetului vor avea dreptul la facilitatile, privilegiile si imunitatile expertilor in misiune pentru

Natiunile Unite, dupa cum s-a stabilit in sectiunile specifice ale Conventiei privind privilegiile si imunitatile Natiunilor Unite.

Articolul 35

Rapoartele statelor parti

1. Fiecare stat parte va prezenta Comitetului, prin secretarul general al Natiunilor Unite, un raport cuprinzator asupra masurilor luate pentru punerea in aplicare a obligatiilor ce ii revin in conformitate cu prezenta conventie si asupra progresului facut in acea privinta, in termen de 2 ani dupa intrarea in vigoare a prezentei conventii pentru statul parte respectiv.

2. Dupa aceea, statele parti vor prezenta rapoarte ulterioare cel putin la fiecare 4 ani si apoi ori de cate ori solicita Comitetul.

3. Comitetul va stabili liniile directoare aplicabile pentru continutul raportului.

4. Nu este necesar ca statul parte care a prezentat un raport initial Comitetului sa repete in rapoartele sale ulterioare informatiile furnizate anterior. Cand intocmesc rapoartele pentru Comitet, statele parti sunt invitate sa considere raportarea ca un proces deschis si transparent si sa acorde importanta necesara prevederilor art. 4 alin. 3.

5. Rapoartele pot evidentia factorii si dificultatile care afecteaza gradul de indeplinire a obligatiilor in conditiile prezentei conventii.

Articolul 36

Analiza rapoartelor

1. Fiecare raport va fi analizat de Comitet, care va transmite sugestiile si recomandarile generale pe care le considera adecvate si le va inainta statului parte respectiv. Statul parte poate raspunde Comitetului cu orice informatie pe care o considera necesara. Comitetul poate solicita statelor parti informatii suplimentare relevante pentru implementarea prezentei conventii.

2. Daca un stat parte a inregistrat o intarziere semnificativa in depunerea unui raport, Comitetul poate notifica statul parte respectiv despre necesitatea de a examina implementarea prezentei conventii in acel stat parte, in baza informatiilor intemeiate aflate la dispozitia Comitetului, daca raportul respectiv nu este depus in termen de 3 luni de la notificare. Comitetul va invita statul parte respectiv sa participe la o astfel de examinare. In cazul in care statul parte raspunde prin transmiterea raportului, se vor aplica prevederile alin. 1.

3. Secretarul general al Natiunilor Unite va pune rapoartele la dispozitia tuturor statelor parti.

4. Statele parti vor supune rapoartele dezbaterii publice, fiecare in tara sa, si vor facilita accesul la sugestiile si recomandarile generale legate de respectivele rapoarte.

5. Comitetul va transmite, daca va considera necesar, agentiilor specializate, fondurilor si programelor Natiunilor Unite si altor organisme competente rapoarte ale statelor parti pentru a solutiona o cerere sau o nevoie de consiliere ori asistenta tehnica cuprinsa in aceste rapoarte, impreuna cu observatiile si recomandarile Comitetului asupra acelor solicitari, daca exista.

Articolul 37

Cooperarea intre statele parti si Comitet

1. Fiecare stat parte va coopera cu Comitetul si ii va asista pe membrii acestuia in indeplinirea mandatului lor.

2. In relatia sa cu statele parti, Comitetul va acorda atenta cuvenita modurilor si mijloacelor de crestere a capacitatilor nationale de implementare a prezentei conventii, inclusiv prin cooperare internationala.

Articolul 38

Relatia Comitetului cu alte organisme

Pentru a promova implementarea eficienta a prezentei conventii si pentru a incuraja cooperarea internationala in domeniul acoperit de prezenta conventie:

a) agentiile specializate si alte organisme ale Natiunilor Unite vor avea dreptul sa fie reprezentate la analiza implementarii prevederilor din prezenta conventie, conform mandatului lor. Comitetul poate invita agentii specializate si alte organisme competente, in masura in care considera necesar, sa furnizeze expertiza referitoare la implementarea Conventiei in domenii care intra in aria de competenta a mandatului lor. Comitetul poate invita agentii specializate si alte organisme ale Natiunilor Unite sa depuna rapoarte referitoare la implementarea Conventiei in domenii care intra in obiectul lor de activitate;

b) in indeplinirea mandatului Comitetul va consulta, daca este cazul, alte organisme relevante constituite prin tratate internationale privind drepturile omului, pentru a asigura concordanta dintre liniile directe de raportare, sugestiile si recomandari generale si pentru a evita duplicarea si suprapunerea in indeplinirea functiilor acestora.

Articolul 39

Raportul Comitetului

Comitetul va raporta la fiecare 2 ani Adunarii generale si Consiliului economic si social despre activitatile sale si poate face sugestii si recomandari generale in baza examinarii rapoartelor si informatiilor primite de la statele parti. Astfel de sugestii si recomandari generale vor fi incluse in raportul Comitetului impreuna cu comentariile statelor parti, daca ele exista.

Articolul 40

Conferinta statelor parti

1. Statele parti se vor intalni periodic in cadrul unei conferinte a statelor parti pentru a analiza orice problema referitoare la implementarea prezentei conventii.

2. Nu mai tarziu de 6 luni dupa intrarea in vigoare a prezentei conventii, Conferinta statelor parti va fi convocata de catre secretarul general al Natiunilor Unite. Reuniunile ulterioare vor fi convocate de catre secretarul general al Natiunilor Unite bianual sau la decizia Conferintei statelor parti.

Articolul 41

Depozitar

Secretarul general al Natiunilor Unite va fi depozitarul prezentei conventii.

Articolul 42

Semnarea

Prezenta conventie va fi deschisa pentru semnare tuturor statelor si organizatiilor de integrare regionala, la sediul Natiunilor Unite din New York, incepand cu data de 30 martie 2007.

Articolul 43

Consimtamentul

Prezenta conventie va face obiectul ratificarii de catre statele semnatare si al confirmarii oficiale de catre organizatiile de integrare regionala semnatare. Aceasta va fi deschisa pentru aderarea oricarui stat sau organizatie de integrare regionala care nu a semnat Conventia.

Articolul 44

Organizatiile de integrare regionala

1. Organizatia de integrare regionala va insemna o organizatie formata din statele suverane ale unei anumite regiuni, careia statele membre i-au transferat competenta in legatura cu aspectele reglementate de prezenta conventie. Organizatiile de acest tip vor declara in instrumentele lor de confirmare oficiala sau de aderare in ce masura au competenta privind aspectele reglementate de prezenta conventie. Ulterior, acestea il vor informa pe depozitar despre orice modificare substantiala intervenita in aria lor de competenta.

2. Referintele la statele parti in prezenta conventie se vor aplica acestor organizatii, in limita competentei acestora.

3. Niciun instrument depus de o organizatie de integrare regionala nu va fi luat in considerare in aplicarea art. 45 alin. 1 si al art. 47 alin. 2 si 3.

4. Organizatiile de integrare regionala, pe aspecte care intra in domeniul lor de competenta, isi pot exercita dreptul de vot in cadrul Conferintei statelor parti, avand un numar de voturi egal cu numarul de state membre care sunt parti la prezenta conventie. O astfel de organizatie nu isi va exercita dreptul de vot daca oricare dintre statele ei membre isi exercita acest drept, si invers.

Articolul 45

Intrarea in vigoare

1. Prezenta conventie va intra in vigoare in a 30-a zi dupa depunerea celui de-al 20-lea instrument de ratificare sau de aderare.

2. Pentru fiecare stat sau organizatie de integrare regionala care ratifica, confirma oficial sau adera la Conventie dupa depunerea celui de-al 20-lea astfel de instrument, Conventia va intra in vigoare in a 30-a zi dupa depunerea propriului instrument de acest tip.

Articolul 46

Rezerve

1. Rezervele, incompatibile cu obiectul si scopul prezentei conventii, nu vor fi permise.
2. Rezervele pot fi retrase in orice moment.

Articolul 47

Amendamente

1. Orice stat parte poate sa propuna un amendament la prezenta conventie si sa il depuna la secretarul general al Natiunilor Unite. Secretarul general va comunica statelor parti orice amendament propus, cu o cerere de a fi notificat daca acestea sunt de acord cu organizarea unei conferinte a statelor parti in scopul de a analiza si decide asupra propunerilor facute. In cazul in care, in termen de 4 luni de la data unei asemenea comunicari, cel putin o treime din statele parti este de acord cu organizarea unei astfel de conferinte, secretarul general va organiza conferinta sub auspiciile Natiunilor Unite. Orice amendament adoptat de o majoritate de doua treimi din numarul statelor parti prezente si care isi exercita dreptul de vot va fi inaintat de secretarul general Adunarii Generale pentru aprobare si, ulterior, tuturor statelor parti, pentru acceptare.

2. Un amendament adoptat si aprobat conform alineatului 1 va intra in vigoare in a 30-a zi dupa ce numarul de instrumente de acceptare depuse atinge doua treimi din numarul statelor parti la data adoptarii amendamentului.

Ulterior, amendamentul va intra in vigoare pentru orice stat parte in a 30-a zi dupa depunerea propriului sau instrument de acceptare. Un amendament va fi obligatoriu numai pentru acele state parti care l-au acceptat.

3. Daca se stabileste astfel de catre Conferinta statelor parti prin consens, un amendament adoptat si aprobat conform alin. 1 care se refera exclusiv la art. 34, 38, 39 si 40 va intra in vigoare pentru toate statele parti in a 30-a zi dupa ce numarul de instrumente de acceptare atinge doua treimi din numarul statelor parti la data adoptarii amendamentului.

Articolul 48

Denuntarea

Un stat parte poate denunta prezenta conventie printr-o notificare adresata secretarului general al Natiunilor Unite. Denuntarea va deveni efectiva la un an de la data primirii notificarii de catre secretarul general.

Articolul 49

Formatul accesibil

Textul prezentei conventii va fi disponibil in formate accesibile.

Articolul 50

Texte autentice

Textele in limbile araba, chineza, engleza, franceza, rusa si spaniola ale prezentei conventii vor fi egal autentice.

Drept marturie, subsemnatii plenipotentari, fiind autorizati legal in acest scop de propriile guverne, au semnat prezenta conventie.